

FØROYA FUGLAFRØÐIFELAG

FUGLAÁRIÐ 2025

Til øll við áhuga fyri føroysku náttúruni

Ben Porter
**DRUNNHVÍTAR OG
LJÓSDÁLKING**

**Nátthegrar í
Norðuratlantshavi**

**JENS-KJELD
JENSEN GREIÐIR**
FRÁ: Drunnhvítar, rottur
og mýs í 2025

**HVUSSU SETA VIT OKKARA
DÁM Á BURÐADYGGA
FERÐAVINNU Í FØROYUM?**

Jógvan Thomsen

Skrápur í Nólsoy

Les eisini um:

SJÁLDSAMIR FUGLAR Á VITJAN

LUTTØKU Á BIRDLIFE FUNDRAISING WORKSHOP

HVUSSU EIN DRUNNHVÍTI KNÝTTI SAMAN 18 ÁR OG 3000 KM

TEKSTUR OG MYNDIR:
BEN PORTER

UMHVØRVI

DRUNNHVÍTI OG LJÓSDÁLKING

Um tú ikki ert stjörnuáhugaður, hugsar tú kanska ikki so nógv um ljósdáلكing av okkara náttarhimli. Flestu okkara sova um náttina. Mannaskapt ljósdáلكing hevur tó seinastu árin máa markið millum dag og nátt burtur á okkara gongustjørnu. Hetta er ein skjótt vaksandi trupulleiki, ikki bert fyri plantur, djór, fugl og kykt í altjóða høpi, men eisini fyri okkum menniskju.

Í millónir av árum hava livandi verur (íroknað menniskju) tillagað seg náttúrligu gongdini við myrkri og ljósi; gongdir, sum stýra atferð í gerandisdegnum og gjøgnum alt árið. Føði, næring, flyting og navigatióin, alt hetta krevur ljós. Men seinastu 150 árin er kunstigt ljós vaksið skjótt um allan heimin eftir uppfinningina av gløðiperuni í 1879. Kunstigt ljós verður nú nýtt í eini

Mannaskapt ljósdáلكing hevur seinastu nógvu árin máa markið millum dag og nátt burtur á okkara gongustjørnu.

langari røð av menniskjaligum virkseimi; ikki bara til gøtuljós, bygningar og býir, men eisini á havinum í sambandi við skipaferðslu, fiskivinnu, olju- og gasspallar og vindmyllulundir á sjónum. Metingar vísa, at umleið 23% av jarðaryvirflatuni nú er dálkað av kunstigum ljósi (Falchi *et al.* 2016), og at útbreiðslan á verðinshøpi heldur fram at vaksa við

upp til 9,6% um árið (Kyba *et al.* 2023).

Fyri flestu villini djór eru hetta ikki góð tíðindi. Serliga sjófuglar verða ávirkaðir nógv av hesari vaksandi hóttan. Nógvir sjófuglar reiðrast í holum undir jørðini og eru lagaðir til at vera virknir um náttina, hetta fevnir eisini um tann vælumtókta lundan (ein sjófuglur, sum reiðrast í holum) og minni kend

Lundapisa

sløg sum skrápur og drunnhvíti. Hesi bæði sløgini eru heilt treytað av myrkri og venda bert aftur til búpláss síni í Føroyum undir skýli av myrkri fyri at sleppa undan ránsdjórum.

Tá ið ungar hjá hesum sløgum fara úr reiðrinum um heystið (august hjá lunda, september hjá skrápi og oktober/november hjá drunnhvíta), kunnu tey lættliga verða ørkymlað av kunstigum ljósum í bygdum, havnum og frá bátum í nánd. Í staðin fyri at flúgva út á hav (og í trygd) flúgva tey móti teimum kunstigu ljósunum og kunnu enda á vegum, gøtum og á havnaøkjum. Har kunnu tey lættliga verða koyrd niður, doyggja av hungri ella verða dripin av hundum og ketum.

Í mongum stranda-samfeløgum kring heimin eru bjargingaráttøk ment fyri at hjálpa at bjarga sjáldsomum og hóttum sjófuglum, sum gerast ørkymlaðir og verða drignir móti kunstigum

ljósum, frá Nýsælandi og Nýfundlandi til Azorurnar og Kanariuoyggjarnar. Fólksavnast fyri at bjarga hesum ørkymlaðu, ungu sjófuglum av vegum og gøtum og lata teir leysar aftur á tryggum støðum nærindis, burtur frá bjørtum ljósum.

Her í Føroyum eru vit heppin at hýsa heimsins størsta stovni av drunnhvíta, sum reiðrast á Nólsoy frá juni til novembur hvørt ár. Umframt hesar sermerktu smáu sjófuglarnar hava Føroyar eisini týdningarmiklar stovnar av lunda, skrápa og sýldan drunnhvíta á rottufríum oyggjum og í brøttum bjørgum. Øll hesi sløg eru sera viðkvom fyri árinum av kunstigum ljósi, men í løtuni eru eingi tiltøk sett í verk fyri at hjálpa ungunum, sum reka á land, ella fyri at taka hond um trupulleikan við ljósdálking í Føroyum.

Seinastu árin havi eg arbeitt við eini ph.d.-verkætlan um drunnhvíta

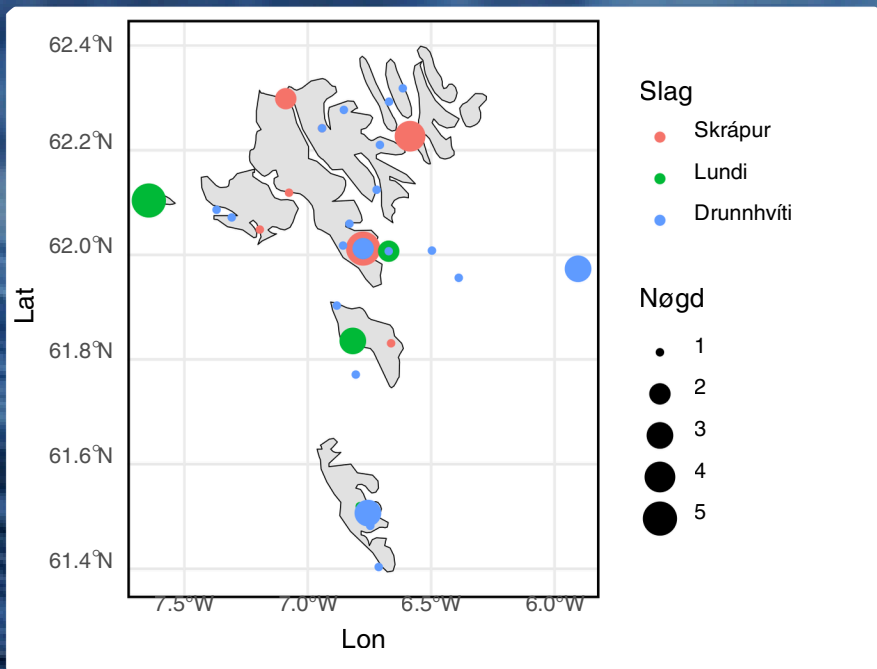
í Føroyum. Í hesum sambandi havi eg arbeitt tætt saman við Jens-Kjeld Jensen og Jógvan Thomsen í Nólsoy, og harumframt samstarvað við Umhvørvisstovuna, Havstovuna og Tjóðsavnið; við figging frá Granskingarráðnum og Hiddenfjord. Endamálið við verkætlanini hevur verið at kanna spurningin um ljósdálking nærri í Føroyum og at skilja, hvussu sjófuglar sum drunnhvítar kunnu verða ávirkaðir kring oyggjarnar. Ein stórir partur av arbeiðinum hevur verið í Nólsoy, har drunnhvítar í urðini eru merktir við GPS-sendarum fyri at fáa vitan um, hvar teir ferðast á sjónum, og hvussu ferðamynstri á sjónum samsvara við kunstigar ljóskeldur.

Men seinastu árin hevur ein stóur partur av arbeiðinum eisini verið at fylgja við heystligum “fallout”-hendingum í Føroyum, tá ungar hjá lunda, skrápa og drunnehvíta fara úr reiðrinum og enda við at reka á land við kunstigum ljósi kring oyggjarnar. Við hjálp frá Maritu Gulkklett og mongum øðrum havi eg brúkt Facebook-síðuna Fuglar í Føroyum til at savna fráboðanir, eygleiðingar og myndir frá fólki kring oyggjarnar av slíkum hendingum. Endamálið hevur verið at kortleggja, hvar hesir “fallout”-tilburðirnir henda í dag, fyri at eyðmerkja týðningarmikil øki og skilja, hvussu nógvir fuglar eru ávirkaðir hvørt ár. Kortið niðanfyrir vísir fráboðanirnar, sum eg fekk á heystið 2025 gjøgnum Facebook-síðuna. Summir av hesum fuglum vórðu

bjargaðir og sleptir út á hav burtur frá ljósdálking, men støðan hjá nógvum fuglum er óviss. Nakrar pisur, serliga drunnehvítapisur, vórðu eisini skrásettar á skipum og bátum til havs, serliga í samband við ringum veðri. Arbeiði er ikki liðugt enn, men tað sæst týðiliga, at ljósdálking í Føroyum er ein hóttan fyri sjófugl, men enn eru ongar skipaðar royndir at loysa hendan trupulleikan.

Tað góða við ljósdálking er, at tað er sera lætt at loysa trupulleikan: ljós kunnu dimmast ella sløkjast, tá tey ikki eru fyri neyðini, ella skermast soleiðis at ljós ikki verður sent upp í himmalin. Einfaldar loysnir, sum kosta lítið og einki, og minka um orkunýtsluna kunnu fremjast og minka nógv um árinini av ljósdálking.

Hetta er tó ikki møguligt í øllum førum, serliga har ljós eru neyðug vegna heilsu og trygd, men í mongum økjum eru tillagingar møguligar.

Har ljós er nærhendis stórum sjófuglabølum, kann eitt ”sløkk ljósið”-átak verið gjørt, tá pisurnar koma úr holunum á heysti. Slík átøk vera gjørd í øðrum oyggjarsamfeløgum. Fyri sløg sum lunda, ið er minkaður nógv seinastu 50 árin, eru øll tiltøk, sum kunnu hjálpa fuglum at yvirleva, avgerandi. Í Wales, har eg komi frá, er eitt átak um at verja náttarhimmalin fyri ljósdálking. Átakið verður nevnt "Dark Sky Reserves": økið, har nýtslan av kunstigum ljósi verður gjølla umhugsað fyri at tryggja, at náttúrmyrkrið verður varðveitt. Hetta er ikki bara týðningarmikið fyri djóralívið, men eisini fyri okkum sjálvi. Í ættarlið hava vit kunna undrast yvir tað hugtakandi útsýnið av stjørnuhimmlum um náttina, og nógvar søgur eru knýttar at stjornumyndum og halastjørnum. Men sum himmalin verður meira dálkaður av ljósi, hvørvur hendan atgongd til tað hugtakandi myrkrið.

Føroyar, staðsettar í einum fjarskotnum horni av Norðuratlantshavinum og kringsettar av buldrandi sjógvi, hava ein sjáldsaman møguleika at varðveita sín myrka náttarhimmel. Við umhugsni, ansni og øktum kunneleika haldi eg, at ljósdálking kann takast upp á ein hátt, sum gagnar bæði teimum altjóða týðningarmiklu sjófuglastovnunum í økinum og lokalsamfeløgnum.

Komandi ár fari eg at greina og skriva mína PhD-ritgerð, og úrslitini verða útgivin online og vera tøk fyri øllum í Føroyum, sum eru áhugað.

Sæð ein vilstan sjófugl?

Um tú hevur nakrar søgur ella eygleiðingar, sum snúgva seg um ávirkanina av ljósi á sjófuglar í Føroyum, vil eg sera gjarna hoyra frá tær (tað kann vera bæði á føroyskum og enskum).

Tú kanst skriva til mín á:

PorterBJ2@cardiff.ac.uk

**ella venda tær til mín á heimasíðuni:
www.benporterwildlife.co.uk**

English summary

**WRITTEN BY
BEN PORTER**

Blinded by the light

Understanding the effect of light pollution on Storm Petrels and seabirds in the Faroe Islands.

Unless you're an astronomer, few people spend any time thinking about the pollution of our night skies with artificial light. For most of us, the night is a time we sleep. Yet the rapid expansion of artificial lighting associated with all aspects of human activities is gradually leading to the loss of night and natural darkness worldwide. This is an urgent and growing issue, not just for a huge diversity of plants, animals, birds and insects globally, but also for us.

For millions of years, species (including humans) have evolved with the natural cycles of darkness and light; cycles which govern behaviours on daily, seasonal and annual periods. From feeding, reproduction, migration and navigation, the use of natural light is critical.

But in the last 150 years, artificial light has expanded rapidly across the World following the invention of the

incandescent lamp in 1879. Artificial lights are now used across a huge range of human activities; not just for street lighting, urban buildings and settlements, but even across marine regions in the form of lighting associated with ships, fisheries activities, oil and gas platforms and offshore wind farms. It is estimated that 23% of the Earth's surface is now polluted by artificial light (Falchi et al).

For a large diversity of wildlife, this is not good news. Seabirds, in particular, are affected acutely by this emerging threat. Many seabirds nest in burrows underground and are adapted for being active at night – this includes the much-loved Puffin (a burrow nesting seabird) and less well-known species like Manx Shearwaters and Storm Petrels. These last two species are entirely dependent on darkness, returning to their breeding grounds in the Faroe Islands only under the cover of darkness to avoid predators.

When the chicks of these species fledge from their nests in the autumn (August for Puffins, September for Manx shearwaters, and October/November for Storm Petrels), they can become confused by artificial lights in towns, harbours and boats nearby. Instead of flying out to sea (and safety), they instead fly towards the artificial lights and can end up on roads, streets and harbour grounds - here, they can easily be run over, die of starvation or be killed by dogs and cats.

In many coastal communities globally, rescue campaigns have developed to help save rare and endangered seabirds that become confused and attracted to artificial lights – from New Zealand and Newfoundland to the Azores and Canary Islands. Groups come together to save these confused, young seabirds from roads and streets and release them safely nearby in sites away from blinding lights.

Here in the Faroe Islands, we are lucky to host the World's largest population of European Storm Petrels, which nest on the island of Nólsoy between June and November each year. In addition to these amazing little seabirds, the Faroe Islands support important populations of Puffins, Manx shearwaters and Leach's Storm Petrels on their rat-free islands and sea cliffs. All of these species are highly vulnerable to the effects of artificial light, yet there are currently no measures in place to help save stranded chicks or address the issue of light pollution in the Faroe Islands.

For the last few years, I have been carrying out a PhD project on European Storm Petrels in the Faroe Islands, working closely with Jenskjeld Jensen and Jógvan Thomsen on Nólsoy, as well as collaborating with the Faroes Environment Agency, the Faroes Marine Research Institute and the Faroes National Museum; with funding from Research Council Faroe Islands and Hiddenfjord.

The focus of my work has been to look at the issue of light pollution in more detail in the Faroes and to understand how seabirds like Storm Petrels might be being impacted across the archipelago. Much of my work has been focussed on the island of Nólsoy itself, studying Storm Petrels in the colony using GPS tags to find out where they travel at sea, and how their offshore movements overlap with sources of artificial light. But in recent years, a big part of my work has been trying to monitor autumn 'fallout' events in the Faroes, when young puffins, shearwaters and Storm Petrels leave the nest and become stranded at artificial lights around the islands. With the help of Marita Gulckett and numerous other individuals, I have used the Fuglar í Føroyum Facebook page to gather records, sightings and images from people across the islands of these sightings. I wanted to try mapping out where fallout events are currently occurring, to identify key hotspots and understand how many birds were involved each year.

The map below outlines the records received across autumn 2025 through the Facebook page (see Faroese version of this article on previous pages). Some of these birds were rescued and released in harbours away from bright lights, but the fate of many more is unknown. Several fledglings, especially Storm Petrels, were also recorded on vessels and boats offshore, especially in bad weather conditions. 22

The good thing about light pollution is that it is a very easy problem to address: lights can be dimmed, switched off when not needed, or shielded so that light does not ‘spill’ upwards and create skyglow above towns and cities. Very basic methods which cost no money, or reduce energy use, can be applied and have instant effects. This may not be possible everywhere – especially where lights are important for health and safety reasons – but in many areas adjustments to lights are very possible. For coastal towns and streetlights close to important seabird colonies, a ‘lights out’ campaign during critical fledging periods in autumn could be considered. This is an action being used in some island communities elsewhere in the World. For species like Puffins, which have declined so rapidly in the last 50 years, any action that can help birds survive is critical.

In Wales, where I come from, an effective strategy being used to safeguard the night sky is to designate ‘Dark Sky Reserves’: areas where the use of artificial lighting must be considered very carefully, to ensure that dark skies are maintained. This is not just important for wildlife, but also for ourselves: for generations, we have been able to marvel at the inspiring vista of starry skies at night, and stories associated with constellations and comets abound. Yet as our skies become polluted, this access to awe-inspiring darkness disappears.

The Faroe Islands, located in such a remote corner of the North Atlantic and surrounded by raging seas, has a perfect opportunity to maintain its dark skies. With a few careful considerations and a bit more awareness, I feel that light pollution could be addressed for the benefit of the area’s globally important seabirds and its communities.

If you have any anecdotes or sightings related to the effect of light on seabirds in the Faroes, I’d be really interested in hearing from you (Faroese and English are both fine). You can email me via: PorterBJ2@cardiff.ac.uk or get in touch via my website: www.benporterwildlife.co.uk

The focus for the next year will be analysing and writing up this research work for my PhD project, and the results will be published online and available for anyone interested in the Faroe Islands.

